

NOVÉ PRAVIDLÁ CITOVANIA PODĽA ISO 690 Z ROKU 2021

doc. Mgr. Lucia Lichnerová, PhD.; lucia.lichnerova@uniba.sk; (Univerzita Komenského v Bratislave)

Mgr. Beáta Bellérová, PhD.; beata.bellerova@uniag.sk; (Slovenská poľnohospodárska knižnica pri SPU v Nitre)

Príspevok reaguje na nové vydanie citačného štandardu ISO 690 z roku 2021, prevzatého do slovenského prostredia ako STN ISO 690 v roku 2022 v anglickom jazyku. Cieľom autoriek bolo interpretovať znenie normy pre slovenských používateľov so zameraním na zmeny, ktoré norma zavádza do platnosti. Hotová interpretácia bola prediskutovaná so zainteresovanými odborníkmi na problematiku citovania v Slovenskej republike, ktoré sú uvedené v podakovaní. Výsledkom je súbor pravidiel pre zápis bibliografických údajov do bibliografického odkazu pre rôzne (aj nové) druhy informačných zdrojov, návrh schém pre bibliografické odkazy s presne stanoveným poradím bibliografických údajov a predstavenie zmien v systémoch citovania. Autorky v príspevku poukazujú na viaceré nezrovnalosti, ktoré nové vydanie štandardu prináša, a pokúšajú sa o jednoznačnú interpretáciu.

<http://doi.org/10.52036/1335793X.2023.3-4.10-22>

ÚVOD

V roku 2021 bolo publikované nové vydanie štandardu ISO 690 (International Organization 2021), ktoré prináša novú terminológiu a reflektuje na štruktúru konceptuálneho modelu FRBR (International Federation 2009) a katalogizačné pravidlá RDA (American 2014). Nové vydanie bolo prebraté do slovenského prostredia a vydané Úradom pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky v roku 2022 ako STN ISO 690 (Úrad 2022), Informácie a dokumentácia – Návod na tvorbu bibliografických odkazov na informačné pramene a ich citovanie, čím bola predchádzajúca norma z roku 2012 zrušená. Nakoľko neexistuje slovenský preklad normy, prinášame interpretáciu pravidiel a návrh schém bibliografických odkazov v kontexte slovenského jazyka.

Na úvod je dôležité poznamenať, že nové vydanie normy na jednej strane prináša benefity – pravidlá a prvky pre citovanie aj ďalších informačných zdrojov oproti predchádzajúcej verzii, napr. sociálnych sietí, nepublikovaných informačných zdrojov, výskumných datasetov a pod. –, na strane druhej sme sa pri interpretácii museli vysporiadať so signifikantným množstvom nejasností. Znenie normy prináša mnoho diskrepancií, odporujúcich si tvrdení, nesúládov medzi pravidlom a príkladmi, heterogenitou v konkrétnej aplikácii pravidiel a interpunkcie v rámci príkladov. S čím sme sa

museli vysporiadať, sú aj slovenské ekvivalenty niektorých údajov bibliografických odkazov.

V ambícii priniesť čo najprehľadnejšiu a jednoznačnú interpretáciu ISO 690, vychádzame z našich niekoľko-ročných skúseností a snahy zachovať čo najviac pôvodné zvyklosti tam, kde je to možné. V prípade viacerých možností zápisu uvádzame všetky prípustné formy a zdôrazňujeme, že v jednom texte je potrebné aplikovať vždy len jednu z nich.

V nasledujúcom texte prezentujeme všeobecné a konkrétne pravidlá pre výber, zápis a poradie údajov pre citovanie rôznych kategórií informačných zdrojov. Záväznú poradie údajov stanovuje norma pre každý druh informačného zdroja samostatne v kapitole 8, pričom toto poradie nie je vo všetkých príkladoch dodržané. V takýchto prípadoch sa pridriavame záväzného poradia stanoveného v schémach pre bibliografické odkazy.

VŠEOBECNÉ PRAVIDLÁⁱ

JAZYK

Väčšina údajov pre bibliografický odkaz sa uvádza v jazyku *citovaného* dokumentu, nakoľko sa z citovaného dokumentu preberá. Existujú však aj výnimky v prípade údajov, ktoré nepreberáme priamo z informačného

zdroja, ale ich dopĺňame. Sem patrí: spojka „a“ medzi posledným a predposledným autorom (tvorcom), rozsah strán, formát a typ nosiča, rola tvorcov, dostupnosť, údaj o citovaní. Tieto údaje zaznamenávame v jazyku *citujúceho* dokumentu. Ako je to uvedené v ISO 690, „odkazy v publikácii by mali dodržiavať jazyk a písmo publikácie, aby umožnili čitateľovi odkazom porozumieť“ (Úrad 2022, s. 14).

TVORCOVIA

- Ak **primárny tvorca** nie je autorom textu, ale má hlavnú úlohu na tvorbe informačného zdroja, do okrúhlych zátvoriek doplníme jeho rolu, ktorú môžeme zaznamenať v úplnej alebo v skrátenej podobe: SLOVÁK, Adam (zost.) alebo VANEK, Peter (skladateľ).
- **Viac primárnych tvorcov** zapisujeme buď:
 - o v invertovanej podobe a oddeľujeme **bodkočiarkou**; posledného tvorca oddelíme od predposledného cez „a“: DVORSKÁ, Petra; BARTOVÁ, Anna a Zuzana BELICOVÁ
 - o alebo všetkých okrem prvého uvedieme v priamom slovoslede: DVORSKÁ, Petra; Anna BARTOVÁ a Zuzana BELICOVÁ.
- Ak je **primárnych tvorcov do 5**, musíme uviesť všetkých.
- Ak je **tvorcov 6 a viac**, uvedieme prvého a skratku et al.: DVORSKÁ, Petra et al.
- Pokiaľ je primárny tvorca v informačnom zdroji doslovne uvedený ako „anonym“, zapíšeme ho ako ANONYM.
- Ak používame iniciály, oddeľujeme ich bodkou a medzerou: BURCHARD, J. E.
- Ak je primárnym tvorcom inštitúcia, zaznamenáme ju verzálkami: SLOVENSKÁ AKADEMIA VIED.
- **Mená vedľajších tvorcov** (prekladatelia, ilustrátori a pod.) uvádzame vždy v **priamom slovoslede** a s uvedením roly v okrúhlych zátvorkách: Peter VESELÝ (prekladateľ). Vedľajší tvorca nie je povinný údaj, ale v niektorých prípadoch je pre jednoznačnosť vhodné ho uviesť.

NÁZVY

- Názvy informačných zdrojov **ako celkov** zaznamenáme kurzívou.
- Pri **častiach** z tradičných informačných zdrojov uvádzame kurzívou názov hostiteľského informačného zdroja:

FÓRIŠOVÁ, M. Bratislavskí knihári v 16.-17. storočí. *Slovenská archivistika*, roč. 26 (2001), č. 1, s. 73 – 85.

- Pri **častiach** z online informačných zdrojov postupujeme nasledovne:

- o Ak je časť dostupná priamo, zapíšeme kurzívou názov časti:

Príklad: časť (príspevok) v online periodiku dostupná priamo:

KUCIANOVÁ, Anna. *Porovnanie verzií MDT roka 1997 a 2001*. Knižnica. Online. roč. 4 (2003), č. 11 – 12, s. 547 – 551. Dostupné na: https://www.snk.sk/images/snk/casopis_kniznica/2003/november_december/547.pdf. [zobrazené 2022-11-10].

- o Ak časť nie je dostupná priamo, bude kurzívou názov hostiteľského informačného zdroja:

Príklad: časť (príspevok) v online zborníku dostupná len cez hostiteľský zdroj:

ŠKOVIEROVÁ, Angela. Knižná zbierka Samuela Rochotského a jej osudy. In: Miriam PORIEZOVÁ (zost.). *Studia Bibliographica Posoniensia*. Online. Univerzitná knižnica v Bratislave, 2021, s. 27 – 44. Dostupné na: <https://www.ulib.sk/files/sk/publikacie-ukb/studia-bibliographica-posoniensia/spb2021.pdf>. [zobrazené 2023-03-02].

- Pri informačných zdrojoch, ktoré vznikli **bez názvu**, napr. osobná korešpondencia, fotografie a pod., doplníme vhodný názov do hranatých zátvoriek, napr. [*Lienka*].

VYDAVATEĽSKÉ ÚDAJE A DÁTUM VYDANIA

- **Miesto vydania** nie je povinným údajom.
- **Meno vydavateľa** je povinný údaj okrem citovania častí (článkov) z periodík. Pri článkoch z periodík uvádzame meno vydavateľa len v prípade, že názov periodika nie je postačujúci na jeho identifikáciu, neexistuje kľúčový názov periodika alebo existuje viacero periodík s tým istým názvom. Na úplne presnú identifikáciu seriálu vtedy môžeme použiť aj ISSN, DOI a miesto vydania.
- Ak **nie je vydavateľ známy**, uvedieme: [s. n.] alebo [vydavateľ nie je známy], resp. [b. v.]. Odporúčame medzinárodne zrozumiteľný tvar [s. n.].
- V prípade viacerých vydavateľov môžeme uviesť všetkých, ale nie je to nutné.
- **Rok vydania** je povinný údaj. Ak ho odvodíme z iného zdroja, uvedieme ho v hranatých zátvorkách:

[1980]; pokiaľ nie je možné rok vydania dohľadať, uvedieme [s. a.], [bez dátumu] alebo [b. d.]. Odporúčame medzinárodne zrozumiteľný tvar [s. a.].

- Ak sa vyskytne **viac vydavateľstiev s rozličným rokom vydania**, zápis je nasledovný: Duckworth, 1999; Cornell University Press, 2000.
- V prípade, že citujeme **reprinty, faksimile, digitalizované zdroje** a pod., bibliografické údaje uvádzame podľa z originálneho zdroja a k dátumu originálneho vydania zaznamenávame do hranatých zátvoriek aj skutočnosť, že ide o reprodukciu originálu a jej dátum:

1689 [digitalizované 2011]

ČASTI INFORMAČNÝCH ZDROJOV

- Pod časťami informačných zdrojov rozumieme príspevky v informačných zdrojoch, napr. články v časopisoch alebo zborníkoch.
- Označenie „In:“ pri článkoch z časopisov môžeme vynechať, ale je povinné pri častiach monografických zdrojov (napr. zborníkov). Môže sa tiež používať, ak je potrebné, aby bibliografické odkazy boli strojom čitateľné.
- **Numerácia** je označenie ročníka a čísla seriálu (časopisu) v jazyku *citovaného* dokumentu, čiže tak, ako to je v citovanom dokumente uvedené. Pre presnú identifikáciu sa dopĺňa o rok vydania a rozsah strán. Má formu:

- o roč. 6 (1999), č. 5, s. 5 – 10
- o vol. 6 (1999), no. 5, s. 5 – 10
- o Jg. 6 (1999), Nr. 7, s. 5 – 10
- o 6, 1999, 5, 5 – 10 - vzhľadom na nejasnosť údajov neodporúčame používať túto formu.

(Uvádzame príklad pre časopis v slovenskom, anglickom a nemeckom jazyku, ak je jazyk citujúceho dokumentu slovenský. Preto je označenie rozsahu strán v slovenčine).

- Numerácia seriálov sa zaznamenáva po čiarku za názvom seriálu alebo za označením typu zdroja po bodke, ak ide o online verziu:

STIEG, M. F. The information needs of historians. *College and Research Libraries*, vol. 42 (1981), no. 6, s. 549 – 560.

STRINGER, John A. et al. *Reduction of RF-induced sample heating with a scroll coil resonator structure for solid-state NMR probes*. *Journal of Magnetic*

resonance. Online. vol. 173 (March 2005), no. 1, s. 40 – 48. Dostupné na: <https://doi.org/10.1016/j.jmr.2004.11.015>. [zobrazené 2021-09-09].

- Pri článkoch v *novinách* je numerácia nahradená presným dátumom publikovania článku, napr. 2023-02-14.

DOSTUPNOSŤ A DÁTUM CITOVANIA

- Pri online zdrojoch uvádzame Dostupné na: a hyperlink ako https alebo https URI, napr. Dostupné na: <https://www.euroekonom.sk/informacie-udaje-data/>.
- Skracovanie URL sa neodporúča.
- Informačné zdroje, ktoré sú najlepšie dostupné cez službu, by mali byť takto aj zaznamenané: Dostupné na: Twitter, @carterjwm.
- Ak je to možné, používať by sa mal perzistentný identifikátor (DOI) alebo permanentný link.
- Ak si prístup online zdroja vyžaduje prihlásenie alebo je podmienený poplatkom, je potrebné to uviesť ako poznámku, napr.: Prístup vyžaduje prihlásenie. Licencovaný zdroj.
- **Dátum citovania/zobrazenia/sprístupnenia** je povinný len pre tzv. dynamické online informačné zdroje, tzn. pre zdroje, ktoré menia (aktualizujú, revidujú) svoj obsah, príp. ho dopĺňajú (= zdroje na pokračovanie). Norma uvádza viaceré možnosti zápisu:

- o [sprístupnené 2022-01-14]
- o [dátum citovania 2022-01-14]
- o [zobrazené 2022-01-14]

ĎALŠIE ÚDAJE

- **Formát a typ zdroja** sa uvádzajú bez hranatých zátvoriek, veľkým začiatočným písmenom po názve dokumentu a podľa terminológie uvedenej v RDA (American 2020) – v závislosti od druhu informačného zdroja, napr. Online, Voľné listy, Brožovaná väzba, Televízny seriál, Audiokniha, Kindle e-kniha, Aplikácia, PDF, Štatistický dataset, Štatistický analytický program, Kartografický obrázok, Počítačový dataset/Dataset, Notovaná hudba, Hraná hudba, Hovorené slovo, Libretto, Audiokazeta, Audiodisk (CD), Videodisk (DVD), Gramofónová platňa (LP), Počítačový disk, Mikrofišová kazeta, Filmová kazeta, Videokazeta, Filmový kotúč, Objekt, Statický obrázok atď. Uvedené je možné aj kombinovať, napr. PDF; online. Nepoužívame, ak ide o tradičný textový dokument.
- Formát a typ zdroja uvádzame za názvom; v prípade časti za názvom hostiteľského zdroja, napr.

ONDRIŠ, Peter. Informačná gramotnosť. *Knižnica*. Online. ...

- **Údaj o vydaní** je povinný, len ak nejde o prvé vydanie.
- **ISBN a ISSN** nie sú povinné údaje.
- **Bibliografický odkaz končí vždy bodkou**, aj ak je posledným údajom dostupnosť online zdroja.
- Informačné zdroje, ktoré majú limitovaný počet exemplárov, musia obsahovať aj fyzickú lokáciu – tzn. umiestnenie. To odkazuje na pamäťovú inštitúciu, kde je zdroj uchovávaný. **Fyzická lokácia** je údajom, ktorý sa nachádza buď za rokom vydania, alebo pred údajom o prístupe v prípade online informačných zdrojov, a má formu: V: Inštitúcia, Mesto. Signatúra:

Ak je majiteľom informačného zdroja súkromná osoba, namiesto „V:“ použijeme „Vlastník:“. Pokiaľ vlastník nie je stály, za jeho menom uvedieme v hranatých zátvorkách dátum, kedy bol majiteľom zbierky.

Príklad: obraz v zbierke O. Winfrey v roku 2014:

KLIMT, Gustav. *Adele Bloch-Bauer II*. Olej na plátne. 1915. Vlastník: WINFREY, Oprah. [2014-09-01].

Príklad: stará tlač z fondu Slovenskej národnej knižnice v Martine:

NEUBARTH, Jan. *Nowý Kalendář*. W Žilíně: u Alžběty Dádanky, 1683. V: Slovenská národná knižnica, Martin. Signatúra: snkČSE 6/1682.

- Ak je citovaný informačný zdroj anotácia, preklad, komentár, aranžmán, adaptácia, revízia, recenzia, kritika, náhrada (náhrada v inej forme, napr. faksimile, fyzická náhrada, digitálna náhrada, zhrnutie), výkon (realizácia umeleckého diela), je povinný tiež údaj „**vzťah**“. Uvádza sa návestím a nasleduje odkaz na súvisiace dielo v zložených zátvorkách { }. Vzťah je posledným údajom bibliografického odkazu alebo sa nachádza pred dátumom zobrazenia v prípade online zdrojov.

Príklad:

GARDNER, Martin (zost.). *The Annotated Alice*. W. W. Norton & company, 1999. Anotácia na: {CARROLL, Lewis. *Alice's Adventures in Wonderland*. 1865}.

SCHÉMY BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV PRE RÔZNE KATEGÓRIE INFORMAČNÝCH ZDROJOV

Pri schémach uvádzame len povinné údaje. V prípade, že je informačný zdroj časťou iného informačného zdroja, pridávajú sa prvky špecifické pre tento informačný zdrojⁱⁱ.

INFORMAČNÉ ZDROJE AKO CELKY

Monografie, monografické publikácie, elektronické knihy a audioknihy

Primárny tvorca. *Názov*. Formát; typ zdroja. Vydanie. Vedľajší tvorca. Vydavateľ(stvo), rok vydania. Dátum aktualizácie/revízie. Prístup. [dátum zobrazenia].

- tradičné monografické zdroje:

PAVLOVIČ, Jozef. *Negácia v jednoduchej vete*. Slavistický kabinet SAV, 2003.

IVANOVÁ, Martina. *Syntax slovenského jazyka*. 2. upravené a doplnené vydanie. Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2016.

KARČOVÁ, Agáta; Mária ŠIMKOVÁ; Radoslav BRÍDA; Adriána ŽÁKOVÁ a Radovan GARABÍK. *Skloňovanie podstatných mien v slovenčine s korpusovými príkladmi*. Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, 2016.

- online monografické zdroje:

PEKAROVIČOVÁ, Jana. *Slovenčina ako cudzí jazyk: predmet aplikovanej lingvistiky*. Online. Stimul, 2020. Dostupné na: <https://dspace.uniba.sk/xmlui/handle/123456789/24>. [zobrazené 2023-03-14].

SHAKESPEARE, William. *Macbeth*. Online. Vladimír ROY (prekladateľ). Zlatý fond denníka SME, 2015. Dostupné na: https://zlatyfond.sme.sk/dielo/5030/Shakespeare_Macbeth/1. [zobrazené 2023-02-14].

- stará tlač publikovaná ako Google Book:

HOMER. *The Illiad of Homer*. Online. Alexander POPE (prekladateľ). Londonⁱⁱⁱ: Printed for J. Walker, 1813. Dostupné na: https://books.google.sk/books?id=_izBDAEACAAJ&printsec=frontcover&hl=sk&source=gbg_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false. [zobrazené 2023-01-10].

- audioknihy:

Pri audioknihách by mal byť uvedený aj rozprávač, ak je známy, a **čas trvania** po čiarku za údajom o formáte a type zdroja.

ADAMS, Douglas. *Stopárov sprievodca galaxiou*. Audiokniha; MP3, trvanie 409 min. Martin MŇA-HONČÁK (rozprávač). Publixing; Slovart, 2022.

BAUM, L. Frank. *The Wonderful Land of Oz*. Audiokniha, MP3; online. Roy TRUMBULL (rozprávač). Project Gutenberg, 2005. Dostupné na: <https://www.gutenberg.org/files/17426/17426-readme.htm>. [zobrazené 2022-01-10].

HUDOBNÉ MATERIÁLY

Hudobné materiály zahŕňajú tlačené zdroje (noty), nahrávky na fyzických nosičoch (zaznamenaná hudba), hudobné partitúry alebo online zdroje. Nezahŕňajú audioknihy ani rozhlasové vysielanie. Za primárneho tvorca pri písanej hudbe, vystúpeniach a záznamoch *klasickej* hudby považujeme autora hudby/skladateľa, nie interpreta. Pokiaľ chceme zaznamenať interpretov ako vedľajších tvorcov (nepovinné), uvedieme ich v oblasti vedľajších tvorcov za typom nosiča.

Za primárneho tvorca pri vystúpeniach a záznamoch *modernej* hudby považujeme interpretov, pričom tvorcovia textov, autori piesní a skladatelia sú považovaní za vedľajších tvorcov.

Pri názvoch hudobnín zaznamenávame číslo OPUS skratkou *op.* V hudobnej vede je opusové číslo „číslo diela“, ktoré je priradené hudobnej skladbe alebo súboru skladieb na označenie chronologického poradia skladateľovej produkcie. Uvádzame pri hudobných materiáloch klasickej hudby, kde je tvorcom skladateľ.

V prípade častí uvádzame formát a typ nosiča za názvom hostiteľského informačného zdroja. Ako formát a typ zdroja uvádzame: Online, LP, CD, Zvukový disk, Partitúra, Študijná partitúra, Koncertné turné, Koncertné vystúpenie, Vystúpenie a pod.

Primárny tvorca. *Názov informačného zdroja*, číslo OPUS. Formát; typ zdroja. Vedľajší tvorca^{iv}. Vydanie. Vydavateľ(stvo), rok vydania.

- klasická zaznamenaná hudba (skladateľ ako tvorca, interpreti ako vedľajší tvorcovia):

SIBELIUS, Jean. *Violin concerto in D minor, op. 47*. CD. Maxim VEGNEROV (huslista); Daniel BARENBOIM (dirigent); CHICAGO SYMPHONY ORCHESTRA (orchester). Teldec Classics, 1996.

- populárna zaznamenaná hudba (interpret ako tvorca, skladateľ ako vedľajší tvorca) / zároveň populárna hudba ako časť hostiteľského informačného zdroja:

SMITH, Patti. *Because the night*. Bruce SPRINGSTEEN (skladateľ, textár). In: PATTI SMITH GROUP. *Easter*. LP. Arista Records, 1978.

- hudobná partitúra:

BEETHOVEN, Ludwig van. *Symphonies no. 9, op. 125, D minor*. Partitúra. Friedrich SCHILLER (textár). Mainz: B. Schott's Söhne, 1826.

- časť hostiteľského informačného zdroja:

BOWIE, David. *TVC 15*. In: *Station to station*. Zvukový disk. RCA Records, 1976.

SERIÁLY

Na mieste roku vydania udávame celé rozpätie vydávania seriálu ako celku; v prípade ukončeného vydávania napr. 1990 – 2003; v prípade, že vydávanie seriálu pokračuje, uvedieme napr. 1998 –.

Názov seriálu. Formát; typ zdroja. Vydavateľ(stvo), rok vydania. Prístup. [dátum zobrazenia].

- Online seriál s neukončeným vydávaním:

Asymptote. Seriál; online. [s. n.], 2011 –. Dostupné na: <https://www.asymptotejournal.com/archive/>. [zobrazené 2023-10-03].

- Tradičný seriál s ukončeným vydávaním:

Čajka. Seriál. Don Bosco, 1990 – 2004.

PATENTY

Krajinu patentu uvádzame skratkou podľa ISO 3166-1. Uvedieme len vtedy, ak krajina patentu nie je súčasťou patentového čísla.

Podávateľ patentu. Krajina podania patentu. *Názov*.
Dátum podania. Dátum udelenia. Číslo patentu.

DUSLO, š. p. SK. *Zariadenie na čistenie cisterien a nádob*. Dátum podania: 1981-07-01. Dátum udelenia: 1986-01-16. Patentové číslo 239355.

CHRISTENSE, G. K. *Toy building set*. Dátum podania: 1968-11-18. Dátum udelenia: 1971-08-10. US patent 3,597,875.

NORMY (ŠTANDARDY)

Primárny tvorca. Číslo normy:rok, *Názov – doplnok k názvu – Označenie časti: Názov časti*.

- tradičná norma:

INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR STANDARDIZATION (ISO). ISO 8601-1:2019, *Date and time – representations for information interchange – Part 1: Basic rules*.

- digitálna forma normy:

INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR STANDARDIZATION (ISO). ISO 8601-1:2019, *Date and time – representations for information interchange – Part 1: Basic rules*. Online. Dostupné na: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:8601:-1:ed-1:v1:en>. [zobrazené 2023-01-14].

ARCHÍVNE MATERIÁLY A EFEMÉRY

Patria sem všetky druhy vládnej dokumentácie, dokumenty súkromnej povahy, ako napr. listy, diáre, textové dokumenty, fotografie, zdroje krátkej životnosti – pozvánky, obedové menu a pod. Efeméry môžu byť rukopisné, tlačené, ručne sádzané alebo born digital. Ako formát a typ zdroja uvádzame: Online, List, Telegram, Obedové menu, Pozvánka atď. Dátum vzniku materiálu a názov zbierky s lokáciou zaznamenáme, len ak sú tieto údaje k dispozícii. Meno vlastníka uvádzame v prípade súkromných zbierok.

Primárny tvorca. Dátum vzniku materiálu. *Názov informačného zdroja*. Formát; typ zdroja. *Názov zbierky, fondu s lokáciou*. Vlastník.

- súkromná rukopisná korešpondencia:

CAVENDISH, Henry. [1570?]. [*Letter to Bess of Harwick*]. List. V: The New York Public Library, Special archival collections. Signatúra: b 3843.

- súkromná online rukopisná korešpondencia:

MARCHINGTON, William. [1560?-01-13]. [*Letter to Bess of Harwick*]. List; online. V: Bess of Hardwick's Letters. Dostupné na: <https://www.bessofhardwick.org/letter.jsp?letter=47>. [zobrazené 2023-03-01].

- súkromná pozvánka:

LICHNEROVÁ, Lucia. 2022. [*Dajte si do diáru 5. máj 2022*]. Pozvánka. Vlastník: BELAVÁ, Zuzana.

PROGRAMY A APLIKÁCIE

Prednosť má meno tvorca pred menom distribútora. Autormi programov sú často korporácie a programátori nie sú uvedení. V tom prípade je ako tvorca uvedená organizácia, ktorá program publikuje. Rok vydania je dátum alebo rok zverejnenia citovanej verzie programu na používanie. Dátum aktualizácie/revízie sa požaduje pre online zdroje, ak je k dispozícii. Pre veľké súbory sa požaduje (za informáciou o prístupe) uviesť veľkosť súboru. Ak sa citujú operačné systémy, uvádza sa ich verzia, iba ak je to potrebné. Veľkosť súboru uvádzame v prípade veľkých súborov.

Primárny tvorca. *Názov programu*. Formát; typ zdroja. Vydavateľ, rok vydania. Dátum aktualizácie/revízie. Prístup. Veľkosť súboru. [dátum sprístupnenia].

- programy:

HAYES, Bruce; Bruce TESAR a Kie ZURAW. *OTSoft: Optimality Theory Software*. Program; online. Version 2.5. [s. n.], 2021. Dostupné na: <http://www.linguistics.ucla.edu/people/hayes/otsoft/>. [zobrazené 2022-08-25].

R CORE TEAM. *R. A language and environment for statistical computing*. Program; online. R Foundation for Statistical Computing, 2021. Dostupné na: <https://www.R-project.org/>. [zobrazené 2022-08-25].

KARTOGRAFICKÉ MATERIÁLY

Pri kartografických materiáloch uvádzame ako špecifický údaj mierku mapy/glóbusu a rozmery, ak ide o tradičný informačný zdroj; ak ide o online mapy, pri ktorých mierku vieme prispôbiť, neuvádzame ju. Pokiaľ mierku pri tradičnej mape nevieme zistiť, môžeme uviesť „Bez mierky“. Ak názov neodráža pokrývané geografické územie, doplníme ho do hranatých zátvoriek. Ako formát a typ zdroja uvádzame: Mapa, Modelová mapa, Kruhovú mapu, Glóbus, Online, pokiaľ to nie je zřejmé z názvu.

Primárny tvorca. *Názov informačného zdroja*. Formát; typ zdroja. Mierka. Vydavateľ, rok vydania. Rozmery. Prístup. [dátum zobrazenia].

- tradičná mapa:

BAŇACKÝ, Vladimír a Anton SABOLA. *Geologická mapa Záhorskej nížiny*. 1 : 50 000. Kartografický ústav, 1973. 500 x 420 mm.

- online mapy:

GIS mesto Nitra. Mapa; online. Verzia 0.0.5.1. [s. n.]. Dátum aktualizácie 23. 04. 2019. Dostupné na: <https://gis.nitra.sk/>. [zobrazené 2022-08-25].

GOOGLE. *Google maps*. Online. 2023. Dostupné na: <https://www.google.sk/maps/@48.3125969,18.0182667,12z?hl=sk>. [zobrazené 2023-02-25].

- glóbus:

Politický glóbus. 1:050 000 000. Slovenská kartografia, 1990. 70 mm priemer.

NEZAZNAMENANÉ PODUJATIA A UMELECKÉ VÝKONY

Jednotlivé druhy výkonov sa v type zdroja bližšie špecifikujú označením ako „Koncert“, „Koncertné turné“, „Balet“, „Divadelné predstavenie“, „Výstava“, „Podujatie“. Ak je výkon časťou podujatia, uvádzajú sa údaje o ňom za označením „Podujatie“. Keďže veľa podujatí a výkonov je kolektívnym výstupom, možno zdroj citovať názvom ako prvým údajom. Roly sa uvádzajú v okrúhlej zátvorke za menom tvorca (napr. režisér, skladateľ, spevák, autor textu...). Pri *klasických* hudobných dielach sa uvádza najskôr skladateľ a názov diela, potom inter-

pret. Rovnako pri divadelnom predstavení – najskôr autor hry a názov, potom režisér, interpreti atď. Pri *populárnej* hudbe sa uvádza najskôr interpret a názov diela, potom skladateľ, autor textu atď. Pri nezaznamenaných hudobných vystúpeniach sa zapisuje aj miesto realizácie, mesto, dátum vo forme: V: Miesto, Mesto. Dátum.

Primárny tvorca. *Názov informačného zdroja*. Typ zdroja. V: Miesto výkonu, Mesto výkonu. Dátum výkonu.

- samostatný balet:

ADAM, A. Ch. *Giselle*. Balet. R. AVNIKJAN (choreograf); K. RHODES (dirigent); J. G. NOVA (scéna); L. DALL'ALPI (kostýmy). V: Slovenské národné divadlo, Bratislava. Premiéra: 2016-11-25.

- koncert ako súčasť iného podujatia (názov vystupujúceho telesa/korporácie je zároveň názvom výkonu):

LUHANSK PHILHARMONIC. Koncert. Podujatie: Pohoda. V: Trenčín. 2022-07-09.

NICK MASON'S SAUCERFUL OF SECRETS. Koncert. Podujatie: Roger WATERS (hlavný spev, gong). V: Beacon Theatre, New York. 2019-04-08.

- koncertné vystúpenie:

ONE REPUBLIC. *Live in Concert*. V: Zimný štadión O. Nepelu, Bratislava. 2022-05-07.

- koncertné turné:

PINK FLOYD. *The Wall tour*. Koncertné turné. V: Los Angeles; Uniondale; Londýn; Dortmund. 1980 – 1981.

- samostatná výstava:

KANDINSKY, Vasily. *Around the Circle*. Výstava. Megan FONTANELLA (kurátorka). V: Guggenheim Museum, New York. 2021-10-08 – 2022-09-05.

Kníhtlačiarstvo na Slovensku do roku 1800. Výstava. V: Univerzitná knižnica v Bratislave, Bratislava. 2006-02-14.

NAHRÁVKY A AUDIO-VIZUÁLNE MATERIÁLY

Ako formát a typ zdroja uvádzame: Online, Podcast, MP3, Rozhlasový program, Film, Video, DVD, Nemý film, CD, LP, Vysielanie, Interview.

Primárny tvorca. *Názov informačného zdroja*. Formát; typ zdroja. Vydavateľ/Filmové štúdio/Distribútor, dátum vytvorenia nahrávky^v.

- zaznamenané divadelné predstavenie dostupné online:

PALÁRIK, Ján. *Zmierenie alebo dobrodružstvo pri obžinkoch*. Divadelné predstavenie; online. Juraj NVOTA (režisér). Slovenské národné divadlo, 2022-03-19. Dostupné na: <https://snd.sk/predstavenie/13884/zmierenie-alebo-dobrodruzstvo-pri-obzinkoch-online-zaznam/2022-03-19/20-00>. [zobrazené 2023-02-25].

- podcast:

HAWKING, Stephen a Sue LAWLEY. *Desert islands discs*. Podcast; MP3. BBC Radio 4, 1992-12-25. Dostupné na: <https://www.bbc.co.uk/sounds/play/p0093xb2>. [zobrazené 2022-01-14].

- filmy:

WELLES, Orson (režisér). *Macbeth*. Film. 1948. MOZART, Wolfgang Amadeus. *The Magic Flute*. Film; DVD. METROPOLITAN ORCHESTRA (účinkujúci); James LEVINE (dirigent); Julie TAYMOR (režisérka filmu). Sony Classical, 2011.

UMENIE, GRAFICKÉ MATERIÁLY A ZBERATEĽSTVO
Roly pri umeleckých a grafických materiáloch sa uvádzajú v okružnej zátvorke za menom autora, napr. sochár, maliar, dizajnér, litograf a pod. Pod rokom vydania rozumieme rok vzniku.

Primárny tvorca. *Názov informačného zdroja*. Formát; typ zdroja. Veľkosť.^{vi} Vydavateľ, rok vydania. Fyzická lokácia.^{vii}

- obraz:

MEDNYÁNSZKY, Ladislav (maliar). *Ohyb rieky Poprad pri Strážkach*. Obraz; plátno. 34 cm × 49 cm. 1878 –

1879. V: Slovenská národná galéria, Bratislava.

GAUDÍ, Antoni (architekt). *Casa Batlló*. Budova. 1906. V: Barcelona.

RODIN, Auguste (sochár). *Mysliteľ*. Socha. 1907. V: Ca' Pesaro, Benátky.

VÝSKUMNÉ DATASETY (SÚBORY ÚDAJOV)^{viii}

Primárny tvorca. *Názov informačného zdroja*. Formát; typ zdroja.^{ix} Systémové požiadavky. Názov hosťujúceho archívu, rok vydania. Prístup. Veľkosť súboru^x. [dátum zobrazenia].

- dataset:

TURNER, D. P. a M. GREGORY. *BigFoot NPP Surfaces for North and South American Sites, 2002-2004*. Dataset; dáta vo formáte TXT. Oak Ridge National Laboratory Distributed Active Archive Center, 2006. Dostupné na: https://daac.ornl.gov/daacdata/bigfoot_val/NPP_surfaces/. [zobrazené 2022-03-09]. Prístup vyžaduje prihlásenie.

WEBOVÉ SÍDLA A WEBSTRÁNKY

Webové sídlo je ucelený súbor webstránok, webstránka je samostatná stránka webového sídla. Ak citujeme webstránku, uvádzame ako formát a typ zdroja „Online“; ak citujeme celé webové sídlo, uvádzame „Webové sídlo“. V prípade informačných zdrojov dostupných len cez webarchív, uvádzame za prístupom aj dátum archivovania: [archivované 2021-02-14].

Primárny tvorca. *Názov webstránky alebo Názov webového sídla*. Formát; typ zdroja. Systémové požiadavky. Dátum aktualizácie/revízie. Prístup k webarchívu.^{xi} [Rozsah alebo dátum a čas archivácie]^{xii}. Prístup. [dátum zobrazenia].

- webové sídlo:

BBC. *BBC Weather*. Webové sídlo. Dostupné na: <https://www.bbc.com/weather>. [zobrazené 2023-02-28].

- webstránka:

INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR STANDARDIZA-

TION. *ISO home page*. Online. Dostupné na: <https://www.iso.org/home.html>. [zobrazené 2022-12-13].

- webové sídlo dostupné cez webarchív:

BBC. *BBC Weather*. Webové sídlo. Archívna kópia dostupná na: Internet archive (distribútor), <https://web.archive.org/web/20180103042141/http://www.bbc.com/weather/>. [archivované 2000 – 2023]. [zobrazené 2023-02-28].

SOCIÁLNE MÉDIÁ A SLUŽBY

Patria sem: Twitter, Facebook, LinkedIn, Instagram, Snapchat atď. Ako názov služby, formát a typ zdroja zapisujeme: Facebook, Instagram, Twitter, Tweet, Update statusu na Facebooku, Príspevok na blogu, Príspevok na časovej osi, Fórum, Komentár k príspevku na blogu/Facebooku..., Príspevok na Facebooku, Obrázok, Fotografia, Správa na instagrame, IRC chat... a ich kombinácie, ak je to potrebné. Ak ide o komentáre, názvy neuvádzame. V prípade celých blogov, ktoré sú zdrojmi na pokračovanie, uvádzame ako dátum odoslania dátum vzniku blogu so spojovníkom.

Tvorca/odosielateľ správy^{xiii}. Názov správy. Názov služby, Formát; typ zdroja. Dátum odoslania, čas odoslania^{xiv}. Tvorca pôvodného obsahu^{xv}. [Štandardný identifikátor pôvodného tvorca]^{xvi}. Prístup. [dátum zobrazenia].

- celý blog:

DODSON, S. *Language Hat*. Blog. 2002 –. Dostupné na: <https://languagehat.com/>. [zobrazené 2023-03-03].

- príspevok na blogu:

NICHOLAS, Nick. *What Metanorma is*. Príspevok na blogu. 2018-12-05. Dostupné na: <https://www.metanorma.org/blog/2018-12-05-intro-to-metanorma/>. [zobrazené 2018-06-10].

- komentár k príspevku na blogu:

FLÍDR, J. Komentár k príspevku na blogu. 2023-03-23. VODIČKA, L. *Bzovík, ten úžasný kláštor*. Dostupné na: <https://blog.sme.sk/diskusie/5198561>. [zobrazené 2023-03-27].

- update statusu na Facebooku:

APA STYLE. *How do you spell success in APA Style?* Update statusu na Facebooku. 2011-03-10. Dostupné na: Facebook, <https://www.facebook.com/APAStyle/posts/how-do-you-spell-success-in-apa-style-easy-consult-merriam-websters-collegiate-d/206877529328877/>. [zobrazené 2023-03-01].

- príspevok na Facebooku:

ABEL, Tomáš [Tomáš Abel - primátor Brezno]. *Prajem všetkým našim pedagógom...* Fotografia; príspevok na Facebooku. 2023-03-28. Dostupné na: Facebook, <https://www.facebook.com/photo/?fbid=707253001402236&set=a.132759808851561>. [zobrazené 2023-03-28].

- tweet:

STANDFORD MEDICINE [Twitter: @SUMMedicine]. *Animal study shows sleeping brain behaves as if it's remembering*. Tweet. 2012-10-09. Dostupné na: Twitter, <https://twitter.com/stanfordmed/status/255644688630046720?lang=ar>. [zobrazené 2022-03-01].

NEPUBLIKOVANÉ INFORMAČNÉ ZDROJE

Ako formát a typ zdroja sa uvádza: Email, Priama správa cez Skype, Rukopis, Online, Preprint, Telefonický rozhovor, Osobná komunikácia, Prezentácia a ich kombinácie. Ak zdroj nemá názov, doplníme tému do hranatých zátvoriek alebo uvedieme: [Bez názvu]. Za primárnym tvorcom je vhodné v hranatých zátvorkách uviesť alias, pod ktorým vystupuje, napr. cez Skype a pod.

Primárny tvorca. Názov informačného zdroja. Formát; typ zdroja. Dátum vzniku^{xvii}.

- osobná komunikácia:

ZÁHRADNÍKOVÁ, Eva. [Bibliografia]. Osobná komunikácia. 2022-05-05.

- rukopis:

LICHNEROVÁ, Lucia. *Bibliografická komunikácia*. Rukopis. 2022.

- priama správa cez Skype:

MAYBANK PHILLIPINES INC [Skype ID: Maybank PH]. [Bez názvu]. Priama správa cez Skype. 2017-01-01.

- prezentácia (ako nepublikovaný informačný zdroj):

BARTOVÁ, Jana. *Hudba včera a dnes*. Prezentácia. 2021-05-25.

INGLOT, M. *História počítačov*. Prezentácia; online. 2009-03-18, 20:40. Snímky dostupné na: https://www.zborovna.sk/kniznica.php?action=show_version&id=6663. [zobrazené 2022-06-06]. Prístup len prihláseným používateľom Virtuálnej knižnice.

- prezentácia (výkon):

ONGARO, E. *Physics Capstones*. Prezentácia; výkon; online. 2019-05-17. V: Sonoma State University. Videozáznam dostupný na: <https://www.youtube.com/watch?v=AK24mOEg448>. [zobrazené 2022-06-07].

- telefonický rozhovor:

PAULIAKOVÁ, Denisa a Lucia LICHNEROVÁ. [Bez názvu]. Telefonický rozhovor. 2020-02-11, 09:22:23.

- zaznamenaný telefonický rozhovor:

NIXON, R. M. a Charles W. COLSON. [Bez názvu]. Telefonický rozhovor; online. 1972-07-18, 07:58-08:18. Prepis dostupný na: https://web.archive.org/web/20161229061538/https://nixonlibrary.gov/forresearchers/find/tapes/finding_aids/tapesubjectlogs/wh027.pdf. [zobrazené 2022-03-01].

- záverečná práca:

CEDZOVÁ, I. *Arachnofóbia*. Bakalárska práca. Miroslav KRUMPÁL (vedúci záverečnej práce). Univerzita Komenského v Bratislave, 2008.

- záverečná práca dostupná v repozitári:

BLAHOVÁ, J. *Infekcia chirurgickej rany*. Diplomová práca; online. Ivana DAŇOVÁ (vedúca záverečnej práce). Univerzita Komenského v Bratislave, 2022. Dostupné na: <http://alis.uniba.sk/storage/ddp/dostupne/JL/2022/2022-JL-111544/149235v1.pdf>. [zobrazené 2023-05-16].

ČASTI INFORMAČNÝCH ZDROJOV

Časti monografických informačných zdrojov^{xviii}

Primárny tvorca za časť monografie. Názov časti. In: Primárny tvorca za hostiteľský informačný zdroj. *Názov hostiteľského informačného zdroja*. Formát; typ zdroja. Vydavateľ(stvo), rok vydania, numerácia a rozsah strán. Dátum aktualizácie/revízie. Prístup. [dátum zobrazenia].

- časť tradičného monografického zdroja:

SMITH, C. Problems of information studies in history. In: S. STONE (ed.). *Humanities information research*. CRUS, 1980, s. 27 – 30.

- časť tradičného monografického zdroja, ktorý má viac zväzkov:

JUTURU, Vijaya. Type 2 Diabetes. In: Kathleen KELLER (ed.). *Encyclopedia of Obesity*. Sage Publications, 2008, vol. 2, s. 158 – 159.

- časť tradičného zborníka:

ŠKOVIEROVÁ, Angela. Knižná zbierka Samuela Rochotského a jej osudy. In: Miriam PORIEZOVÁ (zost.). *Studia Bibliographica Posoniensia*. Univerzitná knižnica v Bratislave, 2021, s. 27 – 44.

- časť online monografického zdroja:

KARLÍK, Petr a Radek ŠIMÍČEK. Neurčité zájmeno (indefinitní zájmeno). In: Petr KARLÍK; Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ (ed.). *Nový encyklopedický slovník češtiny online*. Online. Masarykova univerzita, 2012-2020. Dostupné na: <https://www.czechency.org/>. [zobrazené 2023-05-14].

- časť online zborníka^{xix}:

RYBANSKÁ, Lucia. Pozdvihovanie povedomia v oblasti transferu technológií vo vedeckovýskumných inštitúciách. In: Adriana SHEARMAN (ed.). *Cooperation Innovation Technology Transfer (COINTT)*. Online. Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky, 2021, s. 11 – 12. Dostupné na: <https://cointt.sk/wp-content/uploads/2022/05/ZBORNÍKCOINTT2021.pdf>. [zobrazené 2022-10-10].

- časť webovej stránky:

Internet forum. [2020-06-21]. In: Wikipedia (distribútor). Online. Dostupné na: https://en.wikipedia.org/wiki/Internet_forum. [zobrazené 2023-01-27].

ČASTI SERIÁLOV

Primárny tvorca. Názov časti. *Názov seriálu*. Formát; typ zdroja. Numerácia s rokom vydania, rozsah strán. Dátum aktualizácie/revízie. Distribútor alebo online hostiteľ. Perzistentný identifikátor. Prístup. Fyzická lokácia. Vzťah. [dátum zobrazenia].

- časť (článok) v tradičnom časopise:

KUCIANOVÁ, Anna. Porovnanie verzií MDT roka 1997 a 2001. *Knižnica*, roč. 4 (2003), č. 11 – 12, s. 547 – 551.

alebo:

KUCIANOVÁ, Anna. Porovnanie verzií MDT roka 1997 a 2001. *Knižnica*, 4, 2003, 11 – 12, 547 – 551.

- časť (článok) v online časopise^{xx}:

KUCIANOVÁ, Anna. *Porovnanie verzií MDT roka 1997 a 2001*. *Knižnica*. Online. roč. 4 (2003), č. 11 – 12, s. 547 – 551. Dostupné na: https://www.snk.sk/images/snk/casopis_kniznica/2003/november_december/547.pdf. [zobrazené 2022-11-10].

STRINGER, John A. et al. *Reduction of RF-induced sample heating with a scroll coil resonator structure for solid-state NMR probes^{xxi}*. *Journal of Magnetic resonance*. Online. vol. 173 (March 2005), no. 1, s. 40 – 48. Dostupné na: <https://doi.org/10.1016/j.jmr.2004.11.015>. [zobrazené 2021-09-09].

- časť (článok) v online novinách (denníku):

GEIST, Radovan a Barbara ZMUŠKOVÁ. *Týždeň v európskej ekonomike*. DENNÍK N. Online. 2023-03-23. Dostupné na: https://e.dennikn.sk/3296855/tyzden-v-eurupskej-ekonomike-posledne-va-rovnanie-pred-klimatickou-katastrofou/?ref=tit&_ga=2.125950094.2037297635.1679654757-1674809556.1676382619. [zobrazené 2023-03-26].

SYSTÉMY CITOVANIA¹

Norma uvádza dva nové systémy citovania (označené boldom):

1. Harvardský systém (Systém mena/názvu a dátumu)
2. Numerický systém
- 3. Systém menných značiek**
4. Systém priebežných poznámok
- 5. Spojený (implikovaný) systém**

HARVARDSKÝ SYSTÉM (SYSTÉM MENA/NÁZVU A DÁTUMU)

Zmeny:

V bibliografických odkazoch sa dátum po prvom údaji (tvorca resp. názov) uvádza **v okrúhlych zátvorkách^{xxii}**:

BURCHARD, J. E., (1965). How humanists use a library. In: C. E. OVERHAGE a J. R. HARMAN (ed.). *Intrex*, s. 41 – 87.

INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR STANDARDIZATION (ISO), (2019). *ISO 8601-1:2019, Date and time – representations for informazion interchange – Part 1: Basic rules*.

STIEG, M. F., (1981). The information needs of historians. *College and Research Libraries*, vol. 42, no. 6, s. 549 – 560.

Citácia v texte bude mať formu:

Text, text, text... (Burchard 1965) – v prípade parafrázy

„Text, text, text...“ (Burchard 1965, s. 5) – v prípade citátu

NUMERICKÝ SYSTÉM

- Bezo zmeny

SYSTÉM MENNÝCH ZNAČIEK

Autor citujúceho dokumentu vytvorí pre každý použitý zdroj vlastné výstižné pomenovanie v skrátenej podobe, ktoré používa v citáciách v texte aj v bibliografických odkazoch. Citácia má formu: [NÁZOV DODANÝ AUTOROM TEXTU, s. X] v prípade citátu a [NÁZOV DODANÝ AUTOROM TEXTU] v prípade parafrázy. Citácia môže byť uvedená aj ako horný index alebo v okrúhlych zátvorkách.

V texte:

„Text text text“ [ROCHOT, s. 28], text text text... [HAT]...

V bibliografických odkazoch:

[ROCHOT] ŠKOVIEROVÁ, Angela. Knižná zbierka Samuela Rochotského a jej osudy. In: Miriam PORIEZOVÁ (zost.). *Studia Bibliographica Posoniensia*. Univerzitná knižnica v Bratislave, 2021, s. 27 – 44.

[HAT] DODSON, S. *Language Hat*. Blog. 2002 –. Dostupné na: <https://languagehat.com/>. [zobrazené 2023-03-03].

SYSTÉM PRIEBEŽNÝCH POZNÁMOK

- Bezo zmeny

SPOJENÝ (IMPLIKOVANÝ) SYSTÉM

Niektoré informačné zdroje citujeme pomocou štandardných identifikátorov, ako napr. označení medzinárodných štandardov, ak ich názvy zdrojov obsahujú. Keďže nie všetky informačné zdroje obsahujú v názve štandardné identifikátory, implikovaný systém citovania sa kombinuje s inými. Štandardný identifikátor informačného zdroja sa pri citovaní uvádza priamo v texte, v bibliografických odkazoch je prvým údajom. V zozname bibliografických odkazov sú implicitne citované zdroje zoradené buď ako samostatná skupina, alebo zahrnuté medzi bibliografické odkazy citované iným systémom citovania:

Príklad (kombinácia implicitného systému a systému číselných odkazov):

Text, text, text... Vhodný príklad takejto spolupráce je prezentovaný v IETF RCF 3339. Text, text, text... ako hovorí Kucianová [2, s. 5] „text, text, text“... ISO 690:2021 identifikuje nové systémy citovania.

Bibliografické odkazy (informačné zdroje citované implikovaným systémom sú zahrnuté medzi zdroje citované numerickým systémom):

[1] ...

[2] KUCIANOVÁ, Anna. Porovnanie verzií MDT roka 1997 a 2001. In: *Knižnica*, 4, 2003, 11 – 12, 547 – 551. IETF RCF 3339, *Date and Time on Internet*. ISO 690:2021, *Information and documentation – Guidelines for bibliographic references and citations to information resources*.

[3] ...

[4] ...

ZÁVER

V predložení článku bolo našou ambíciou prezen-

tovať tvorbu bibliografických odkazov pre nové druhy informačných zdrojov (sociálne médiá, príspevky, komentáre a pod.), predstaviť dve nové systémy citovania, ale predovšetkým čo najviac zjednotiť pravidlá uvádzané v norme ISO 690 v pomerne nekonzistentnej podobe. V prípade, že norma uvádzala rozporuplné poradie bibliografických údajov (v niektorých prípadoch), smerodajným pre nás bolo poradie údajov prezentované v štruktúrach bibliografických odkazov pre rôzne kategórie zdrojov v kapitole 8. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti je možné, že praktická aplikácia pravidiel a prípadná odborná diskusia si v budúcnosti vyžadujú ďalšie potrebné aktualizácie a novú interpretáciu.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

AMERICAN LIBRARY ASSOCIATION, (2014). *RDA: Resource Description and Access*. Rev. ed. ALA Editions.

AMERICAN LIBRARY ASSOCIATION; CANADIAN FEDERATION OF LIBRARY ASSOCIATIONS a CHARTERED INSTITUTE OF LIBRARY AND INFORMATION PROFESSIONALS, (2020). *RDA Carrier Type*. Online. ALA. Dostupné na: <http://www.rdaregistry.info/termList/RDACarrierType/>. [zobrazené 2023-03-20].

INTERNATIONAL FEDERATION OF LIBRARY ASSOCIATIONS AND INSTITUTIONS, (2009). *Functional Requirements for Bibliographic Records*. Online. IFLA. Dostupné na: https://cdn.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/cataloguing/frbr/frbr_2008.pdf. [zobrazené 2023-03-08].

INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR STANDARDIZATION (ISO), (2021). ISO 690:2021, *Information and documentation – Guidelines for bibliographic references and citations to information resources*.

LICHNEROVÁ, Lucia, (2016). *Písanie a obhajoba záverečných prác*. Online. Stimul. Dostupné na: http://stella.uniba.sk/texty/LL_pisanie_obhajoba_zaverecne_prace.pdf. [zobrazené 2023-08-09].

ÚRAD PRE NORMALIZÁCIU, METROLÓGIU A SKÚŠOBNÍCTVO SLOVENSKEJ REPUBLIKY, (2022). STN ISO 690: 2022, *Informácie a dokumentácia – Návod na tvorbu bibliografických odkazov na informačné pramene a ich citovanie*.

* Poďakovanie: Na konzultáciách k interpretácii normy sa podieľali členky pracovnej skupiny, ktorá vznikla pre tento účel. Ide o tieto zamestnankyne akademických knižníc a ďalších odborných pracovísk, ktorým týmto vyslovujeme naše poďakovanie:

PhDr. Ľubica Jamborová, PhD. (Slovenská poľnohospodárska knižnica pri SPU v Nitre)

PhDr. Mária Kadnárová, (Univerzita Komenského v Bratislave, Farmaceutická fakulta UK, Ústredná knižnica)

Mgr. Jarmila Majerová, PhD. (Katedra mediamatiky a kultúrneho dedičstva, Fakulta humanitných vied Žilinskej univerzity v Žiline)

Ing. Eva Matušovičová (Univerzitná knižnica UPJŠ)

Mgr. Veronika Mažgutová, PhD. (Katedra mediamatiky a kultúrneho dedičstva, Fakulta humanitných vied Žilinskej univerzity v Žiline)

Mgr. Michaela Mikušková (Univerzitná knižnica UMB v Banskej Bystrici)

Mgr. Lucia Nižníková (Univerzitná knižnica UMB v Banskej Bystrici)

Ing. Zuzana Slaninová (Univerzitná knižnica a edičné stredisko UVLF v Košiciach)

Mgr. Alena Václavová (Akademická knižnica, Materiálovotechnologická fakulta STU v Bratislave)

Mgr. Ľubica Znamenáková, PhD. (Centrum informačných zdrojov UCM v Trnave)

POZNÁMKY

- ⁱ Pojmy “prvok” a “údaj” používame ako ekvivalenty.
- ⁱⁱ Pozri schémy pre Časti informačných zdrojov.
- ⁱⁱⁱ Miesto vydania je nepovinný údaj; pri starých tlačiarach vhodný.
- ^{iv} Nepovinný údaj.
- ^v Ak je k dispozícii.
- ^{vi} Požaduje sa, ak je k dispozícii. V schéme je údaj uvedený na tomto mieste, v príkladoch až za rokom vydania.
- ^{vii} Týka sa iba zdrojov s obmedzeným počtom známych kópií.

- ^{viii} Spravidla elektronické informačné zdroje, ale aj hybridné alebo tradičné.
- ^{ix} Používame označenie Dataset.
- ^x Povinné, ak ide o veľký súbor.
- ^{xi} Len ak je citovaná kópia z webarchívu.
- ^{xii} Len ak je citovaná kópia z webarchívu
- ^{xiii} Osoba, ktorá uverejnila správu.
- ^{xiv} Len ak je dostupný.
- ^{xv} Osoba, ktorá vytvorila zdieľaný/odoslaný obsah.
- ^{xvi} Uvedieme, len ak je k dispozícii, napr. identita na sociálnych médiách a pod.
- ^{xvii} Dátum vzniku je v schéme normy na s. 141 uvedený za formátom a typom zdroja (a vedľajším tvorcom), hoci v príkladoch sa uvádza za primárnym tvorcom. Keďže poradie prvkov v schémach je záväzné, navrhujeme ho rešpektovať v zmysle schémy a nie príkladov.
- ^{xviii} Sem patria aj zborníky.
- ^{xix} Článok dostupný cez hostiteľský zdroj (zborník) – kurzívou je názov zborníka.
- ^{xx} Príspevok dostupný priamo – kurzívou je názov príspevku.
- ^{xxi} Príspevok dostupný priamo – kurzívou je názov príspevku.
- ^{xxii} V dvoch príkladoch aj bez zátvoriek.

- ¹ Pre viac informácií k radeniu bibliografických odkazov a k systémom, pri ktorých neodchádza novým vydaním normy k zmene, pozri: LICHNEROVÁ, Lucia. *Písanie a obhajoba záverečných prác*. Online. Stimul, 2016. Dostupné na: https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/studium/student/bakalar_magister/Pisanie_a_obhajoba_zaverecných_prac.pdf. [zobrazené 2023-08-09].

■ Článok bol recenzovaný